

Vergaderjaar 2008–2009

31 804

Wijziging van de Mediawet 2008 in verband met onder meer de erkenning en de financiering van de publieke omroep

B

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAPSBELEID¹

Vastgesteld 26 mei 2009

Het voorbereidend onderzoek heeft de commissie aanleiding gegeven tot het maken van de volgende opmerkingen en het stellen van de volgende vragen.

I. Algemeen

De leden van de **CDA**-fractie nemen met belangstelling kennis van dit wetsvoorstel en van hetgeen daaromtrent tot nu toe is verhandeld bij de schriftelijke voorbereiding en bij het plenaire debat in de Tweede Kamer. Zij herhalen bij deze gelegenheid niet opnieuw hetgeen namens de CDA-fractie is ingebracht bij het plenaire debat in de Eerste Kamer over de Mediawet op 16 december jl. Het ligt voor de hand dat vanuit die zelfde sterk gevoelde kritische loyaliteit met het Nederlandse publieke omroepbestel ook de nu voorliggende wijziging van die Mediawet gunstig onthaalt in de CDA-fractie. Dat neemt niet weg dat de CDA-fractie bij het plenaire debat over de nu voorliggende Erkenningwet nog wel een aantal voor haar gewichtige aspecten die aan dit wetsvoorstel kleven zal opbrengen. Daarbij valt te denken aan belangrijke kritiekpunten die ook de Raad van State formuleerde met betrekking tot de toe- en uittredingscriteria van leden- en taakomroepen. Hierbij kan met dank aan het nogal bloemrijke woordgebruik in de Tweede Kamer gedacht worden aan het «Plastificatie» en het «Hotel California» effect. Maar ook aan de veronderstelde «linksheid» van de publieke omroep, de positie van de kleine levensbeschouwelijke omroepen, de principes van goed bestuur bijvoorbeeld.

De inbreng van deze leden van de CDA-fractie is er in dit voorlopig verslag vooral op gericht op enkele punten meer helderheid te verkrijgen over een aantal formuleringen (en interpretaties) in en rond dit wetsvoorstel.

De leden van de **VVD**-fractie hebben met gemengde gevoelens kennis genomen van dit wetsvoorstel.

¹ Samenstelling:

Schuurman (CU), Holdijk (SGP), Dupuis (VVD), Dölle (CDA), voorzitter, Tan (PvdA), vicevoorzitter, Meulenbelt (SP), Ten Hoeve (OSF), Linthorst (PvdA), Biermans (VVD), Essers (CDA), Schouw (D66), Leijnse (PvdA), Thissen (GL), Slager (SP), Goyert (CDA), De Boer (CU), Asscher (VVD), Hillen (CDA), Laurier (GL), Hermans (VVD), Ten Horn (SP), Meurs (PvdA), Leunissen (CDA), Koffeman (PvdD), Kuiper (CU), Lagerwerf-Vergunst (CU), Vliegthart (SP) en Yildirim (Fractie-Yildirim).

De leden van de **PvdA**-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het onderhavige wetsvoorstel en hadden nog enkele vragen op essentiële onderdelen.

De leden van de **SP**-fractie hebben met interesse kennis genomen van het wetsvoorstel en hebben daarbij de navolgende vragen en opmerkingen.

De fracties van de **ChristenUnie** en de **SGP** hebben met belangstelling kennis genomen van het onderhavige wetsvoorstel. Met dit wetsvoorstel wordt het tweede deel van de «drieslag» genoemd in de z.g. Mediabrief van 20 oktober 2007 gerealiseerd. Deze fracties hebben nog enkele vragen, waarvan sommige het karakter van een vraag om verduidelijking hebben.

De leden van de Eerste Kamerfractie van **D66** hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel. Deze leden beschouwen dit voorstel als een stap in de goede richting, maar zij maken zich zorgen dat deze wijziging van de Mediawet de versnippering en verzuiling van de publieke omroep niet voldoende tegengaat.

II. De voordeur

Pluriformiteit en maatschappelijke stroming

Het eerste punt van de leden van de **CDA**-fractie betreft de proliferatie van de pluriformiteit. De Raad van State wijst daar in zijn advies ook met name op. De zogeheten externe pluriformiteit waarbij criteria als «maatschappelijke stroming» en ledental van de omroep de hoofdrol spelen «levert in» als gevolg van een verdere accentuering van de interne pluriformiteit. Dit laatste betekent dat bij voorlopige erkenning en bij de definitieve erkenning van een ledenomroep de vraag centraal staat of deze omroep toegevoegde waarde bezit. Daarbij spelen, zo lezen de leden van de CDA-fractie het advies van de Raad van State maar ook het nader rapport, naast het criterium of de omroep een maatschappelijke stroming vertegenwoordigt, ook twee andere criteria cumulatief een rol: type programma's en publieksbereik. De regering is daarbij dus kennelijk van mening dat het criterium van de representativiteit niet langer doorslaggevende betekenis bezit voor de vraag of toelating dan wel uitsluiting van de omroep geboden is. De regering erkent dat «*dit betekent dat nieuwe stromingen niet tot het omroepbestel kunnen toetreden, wanneer bestaande omroepen hetzelfde type programma's gaat maken en voor dezelfde doelgroepen als de aspirant omroep voor ogen heeft*».

En op bladzijde 4 van de memorie van toelichting: «*Als bestaande omroepen alle onderwerpen en doelgroepen in hun programmering bestrijken en bereiken, dan is er geen reden om de nieuwe omroep toe te laten, zelfs al vertegenwoordigt deze wel een andere maatschappelijke stroming*». De leden van de CDA-fractie hebben over dit mengsel van interne en externe pluriformiteitskenmerken dat zo de sleutel tot het omroepbestel vormt de volgende vragen.

Betekent deze opvatting bijvoorbeeld dat kijkersonderzoek (welke groepen kijken waarnaar) een factor is die onder omstandigheden kan beslissen over (voorlopige) erkenning of de weigering van definitieve erkenning? En betekenen deze criteria bijvoorbeeld dat «Wakker Nederland» te zijner tijd definitieve erkenning kan worden onthouden omdat bijvoorbeeld de TROS zich inmiddels scherper is gaan profileren in de richting die de aspirant-omroep gewenst acht en dus de onderwerpen en doelgroepen bereikt en bestrijkt die ook «Wakker Nederland bij melding aan de poort in Hilversum voor ogen stond?»

Kan een maatschappelijke stroming in de zin van deze wet, zo vragen de leden van de CDA-fractie verder, worden geconstitueerd door een politieke overtuiging alleen? Komt in dit laatste geval, zo vragen deze leden de «Haagse politiek» niet in ernstige problemen? Zij zal in het geval zich bijvoorbeeld een door 200 000 mensen gesteunde aspirant omroep zich meldt als representant van bijvoorbeeld «links» of «rechts» moeten (laten) onderzoeken of zij dit terecht doet? Er is, om maar een voorbeeld te noemen, een bonte variëteit aan «rechts»: traditionalisten, fiscaal-conservatieven, paleoconservatieven, sociaal conservatieven, libertijnen, monarchisten, radicale republikeinen, secularisten, Eurofederalisten, regionalisten, Eurosceptici enz. enz.

Moet, zo vragen deze leden aan de regering, hier geen grote terughoudendheid aan de dag worden gelegd bij de invulling van toetsing aan dergelijke politiek inhoudelijke criteria? Is in deze situatie het niet wijs te concluderen dat indien kennelijk al die burgers die lid zijn van aspirant-omroepen die zich onder politieke etiketten aandienen menen dat voor die stroming ruimte moet worden gemaakt in de publieke omroep dat oordeel maatgevend te laten zijn voor de vraag of aan het representativiteitscriterium dat naast andere een wezenlijke rol bezit is voldaan? Uiteraard gesteld dat de regering van opvatting zou zijn dat een maatschappelijke stroming gelijk kan staan aan het hebben van een specifieke politieke overtuiging.

Het unieke van de Nederlandse Publieke Omroep, aldus de leden van de **SP**-fractie is zijn pluriformiteit, een pluriformiteit die bij het ontstaan van de publieke omroep niet sloeg op het soort programma's of op de kwaliteit ervan, maar alleen op de belangrijke maatschappelijke stromingen, die de omroepverenigingen vertegenwoordigden. De regering wenst deze (volgens Van Dale enig juiste) betekenis van het begrip pluriformiteit in de Erkenningswet nu officieel te degraderen tot één van de drie verschijningsvormen ervan. Dat is een koerswijziging die in de praktijk al eerder is ingezet met het toelaten van BNN en Max en die grote consequenties voor de publieke omroep als geheel heeft. Door de betekenis van het begrip pluriformiteit op te rekken en ook «one-issue-organisaties» onder de noemer «stroming» te brengen wordt immers ruimte geschapen voor een breed scala aan nieuwe kandidaat-omroepen. Het gevolg daarvan zal zijn: meer omroepen met elk hun eigen overheadkosten (en dus minder geld voor programma's) en een steeds moeilijker bestuurbaar bestel als geheel. Hoewel de regering in de memorie van toelichting schrijft dat het de bedoeling van de wet is om te voorkomen dat openheid omslaat in versnippering, hebben de leden van de SP-fractie de indruk dat de nieuwe interpretatie van het begrip «pluriformiteit» juist debet is aan de versnippering. Hoewel er wel enig begrip is voor de argumenten om «pluriformiteit» breder te duiden, zal het de regering toch ook zijn opgevallen dat de omroepen, die hun oude missie grotendeels hebben ingeruild, de meeste leden verliezen. Dat versterkt onze mening dat voor veel mensen het criterium «maatschappelijke stroming» bij de keuze voor een omroep nog steeds de doorslag geeft. De leden van de SP-fractie pleiten er daarom voor dat bij de beoordeling van de nieuwe omroeporganisaties dat criterium ook doorslaggevend blijft. Dat is overigens ook de mening van de Raad van State. De vraag van de leden van de SP-fractie is of de regering dat inzicht deelt en er bij zijn beslissing over nieuwe aanvragen naar zal handelen.

De leden van de fracties van **ChristenUnie** en **SGP** wijzen erop dat de Raad van State aandacht heeft gevraagd voor het gegeven dat reeds erkende omroepverenigingen ook programma's uitzenden die zich richten op doelgroepen buiten hun eigen specifieke stroming. Naar zij begrepen hebben moedigt de regering dit ook aan. Wordt het nieuwe omroepen zo echter, zo vragen deze leden zich af, niet ten onrechte bemoeilijkt om toe

te treden tot het bestel? Gevreesde versnippering van zendtijd mag toch niet de legitieme wens om als specifieke stroming toegang te krijgen tot het bestel bemoeilijken?

Toegevoegde waarde en maatschappelijke stroming

De recent verschenen rapportage van de Visitatiecommissie Landelijke Publieke Omroep 2004–2008 wees op de noodzaak van een fundamentele bezinning op regels voor toe- en uittreding, zo lazen de leden van de **PvdA**-fractie. Ook bij de behandeling in de Tweede Kamer kwam dit uitgebreid aan de orde. Van verschillende zijden, waaronder van de PvdA, werd bepleit het criterium ledenaantal minder nadruk te geven. Daarmee kwam navenant meer accent op het criterium *toegevoegde waarde*, dat cumulatief bestaat uit de onderdelen vertegenwoordigde maatschappelijke stroming, type te produceren programma en te bereiken publiek. De regering nam het advies van de Raad van State om aan het criterium maatschappelijke stroming doorslaggevende betekenis toe te kennen niet over, onder andere omdat het slechter toetsbaar zou zijn. Kan de regering aangeven wat den wel onder dit criterium te verstaan zou zijn?

Kan de minister zijn uitlatingen in Trouw van 11 april 2009 nader toelichten waarin hij als volgt wordt geciteerd: «Als zich een 50 000 mensen aandienen, zoals bij Pow Ned en Wakker Nederland, vind ik dat ik het begrip «maatschappelijke stroming» terughoudend en liberaal moet toepassen. Je moet van goeden huize komen om te zeggen «u is geen stroming».» Hoe verhoudt deze uitspraak zich met de beoogde strengere selectie aan de voordeur van het publieke bestel? Ook vanuit de NPO is immers publiekelijk bezorgdheid geuit over deze kwestie. Wat is de reactie van de regering daarop?

Invulling pluriformiteit

Deze wet regelt voorts een verruiming van het «programmaversterkingsbudget» van 25% naar 30%. Volgens de memorie van toelichting zal dit geld «ten goede komen aan omroepen die in het bijzonder bijdragen aan de gewenste pluriformiteit». Het programmaversterkingsbudget zal – aldus de memorie – «onder de regie van de raad van bestuur over de omroepen wordt verdeeld».

Deze formulering brengt de leden van de SP-fractie tot de conclusie dat de raad van bestuur gaat bepalen wat «de gewenste pluriformiteit» is. Deelt de regering deze conclusie en zo ja, welke argumenten heeft hij om de interpretatie van en het oordeel over pluriformiteit in handen van de raad van bestuur te leggen? Behoort dit ook tot de taakopdracht van de raad van bestuur?

Aanscherping criteria en tegengaan versnippering

De versnippering in omroepeland wordt door deze wet gecontinueerd, vinden de leden van de **VVD**-fractie. Waarom denkt de regering dat de legitimatie van de publieke omroep door deze wet bevorderd wordt?

In de memorie van toelichting lezen de leden van de **SP**-fractie: «Als bestaande omroepen alle onderwerpen en doelgroepen al in hun programmering bestrijken en bereiken, dan is er geen reden om de nieuwe omroep toe te laten, zelfs al vertegenwoordigt deze wel een andere maatschappelijke stroming.» Zet de regering met het begrip «alle onderwerpen en doelgroepen» de voordeur niet wijd open voor nieuwe kandidaten? Moeten er niet juist strengere criteria worden geformuleerd om een verdere versnippering van de publieke omroep tegen te gaan en tegelijk er forser op inzetten dat de bestaande omroepverenigingen en

taakorganisaties er voor zorgen dat «alle doelgroepen en onderwerpen» worden bereikt? Moet de versnippering van het bestel niet worden ingedamd door bij de erkende omroepen regelmatig te beoordelen of hun identiteit nog goed in de programma's tot uitdrukking komt en een omroepvereniging, die zich niet langer profileert met de missie waarmee ooit toegang werd verkregen tot het bestel te dwingen om dat weer te gaan doen op straffe van het verlies van zijn erkenning?

Toetreding nieuwkomers

Deelt de regering de mening van de leden van de **SP**-fractie dat als de TROS zich in de afgelopen decennia aan haar oorspronkelijke missie (kortweg: het brengen van het «rechtse geluid») had gehouden, de publieke omroep nu niet geconfronteerd zou zijn met nieuwkomers, die hun aanvraag baseren op eenzelfde missie als ooit de TROS deed, namelijk: het «rechtse geluid» gaan brengen?

Is de regering met de leden van de SP-fractie van mening dat bij het wegen van het argument dat «het rechtse geluid» bij de publieke omroep onvoldoende wordt gehoord, ernstig rekening dient te worden gehouden met het feit dat het rechtse geluid reeds overvloedig te horen is bij de commerciële stations (samen goed voor een marktaandeel van 46%), zodat bij erkenning van de twee kandidaten het gevaar dreigt dat de Nederlandse kijker onevenredig veel rechtse informatie voorgeschoteld krijgt?

De leden van de SP-fractie lezen in de memorie van toelichting: «Vooraf jonge mensen en allochtonen zijn inmiddels ondervertegenwoordigd in de achterban van omroepverenigingen.» Daarmee wordt impliciet gesteld dat hier sprake is van een ontwikkeling. Wat de jongeren betreft zouden deze leden die stelling graag hard gemaakt zien met cijfers waaruit blijkt dat jongeren vroeger inderdaad vaker lid van een omroep waren. Wat de allochtonen betreft vragen de leden van de SP-fractie zich af of die niet nog meer ontmoedigd worden als twee kandidaten die het rechtse geluid willen gaan brengen, worden toegelaten tot het bestel. De rechtse politiek-maatschappelijke stromingen hebben immers niet de neiging om positieve aandacht te besteden aan de belangen van allochtonen. Weegt dat gegeven mee bij de beslissing van de minister over de toelating van de nieuwe kandidaat-omroepen?

Criterium ledenaantal

Het ledenaantal van een omroep bepaalt het budget en de zendtijd van deze omroep. Bij inwerkingtreding van het onderhavige wetsvoorstel wordt er, naast een ledenaantal, ook het criterium van «toegevoegde waarde» toegepast om te bepalen of een omroep toe mag treden tot het publieke bestel. De leden van de **D66**-fractie juichen het feit dat minder nadruk op het ledenaantal als bepalend criterium voor toetreding en verdeling van budget ligt toe, maar hebben moeite met de koppeling van een ledenaantal aan een maatschappelijke stroming. Het lidmaatschap van een omroep hangt immers meestal samen met een abonnement op een omroepgids en kan er dan niet automatisch gesproken worden van een lidmaatschap op ideologische grondslag. In het rapport van de visitatiecommissie o.l.v. mr. Annie Brouwer-Korf wordt op blz.18 geconcludeerd dat: «In het verzuilde Nederland gold lidmaatschap van een omroep als een vrij betrouwbare weerspiegeling van de pluriformiteit. Uit de pas afgelopen ledenwerfacties blijkt echter dat sommige omroepen met commerciële campagnes van het middel een doel hebben gemaakt.» Legitimiteit ontlenen aan ledenaantallen is dan ook wat de leden van de D66-fractie betreft achterhaald. Zij vragen de regering hoe zij de legiti-

teit van ledenaantallen voor het (voort)bestaan van een omroep beziet. Is zij het met deze leden eens dat, gezien de sterk ontzuilde maatschappij en de huidige manier van ledenwerving (bijvoorbeeld in het geval van Wakker Nederland, waarbij het nieuwe lid een korting van €5,72 op het abonnementsgeld van de Telegraaf kreeg), de ledenaantallen niet representatief zijn voor de maatschappelijke stromingen in Nederland?

Ledenwerving

In de schriftelijke voorbereiding in de Tweede Kamer hebben VVD, PvdA en SP vraagtekens gezet bij de ledenwerving, waarop de minister toezegde de mogelijkheden te onderzoeken naar nadere regulering van ledenwerving. Ook genoemde visitatiecommissie had als aanbeveling duidelijke criteria voor ledenwerving vast te stellen en te handhaven. Kan de regering aangeven in welke richting zijn gedachten gaan hieromtrent, mede met het oog op recente praktijken zoals van Wakker Nederland en Pow Ned, zo vragen de leden van de **PvdA**-fractie? Op welke termijn zijn nadere richtlijnen te verwachten en op welke wijze is het parlement bij de besluitvorming daaromtrent betrokken?

De leden van de **SP**-fractie willen weten hoe de regering oordeelt over de stelling dat een hogere drempel dan de nu wettelijk vereiste 50 000 leden gewenst is om de versnippering een halt toe te roepen. Waarom is dat niet geëffectueerd in deze wet, waar hij in de memorie van toelichting de huidige drempel toch ook zelf een «lage eis» noemt?

Is de regering het met de leden van de SP-fractie eens dat de zeer bescheiden contributie van €5,72 per jaar al bij voorbaat wordt gecompenseerd met welkomstgeschenken die volgens de wet dan wel niet méér waard mogen zijn dan de contributie, maar die in de winkel soms het dubbele blijken te kosten. Waarom heeft de regering deze wet niet aangeprezen om het cadeausysteem te verbieden, omdat alleen dan duidelijk kan blijken hoeveel draagvlak ons systeem van publieke omroep heeft? Is het juist dat de wettelijke beperking van de waarde van welkomstgeschenken niet geldt voor organisaties die proberen om de aspirant-status te halen? Wat is de argumentatie voor dat verschil in behandeling?

De minister heeft tijdens het debat over deze wet in de Tweede Kamer een evaluatie van de laatste ledenwerfcampagne toegezegd. Is het mogelijk om het evaluatierapport op een dusdanig tijdstip af te ronden, dat het deel kan uitmaken van de behandeling van de wet in de Eerste Kamer, zo vragen de leden van de SP-fractie?

Wat betreft de ledenwerving zijn de leden van de fracties van **Christen-Unie** en **SGP** benieuwd naar de huidige stand van zaken m.b.t. het verschijnsel waarbij mensen van meer dan een omroep lid zijn. Zijn daar actuele cijfers over bekend?

De minister van OCW beloofde, aldus de leden van de fractie van **D66**, in het debat in de Tweede Kamer op 17 maart jl. dat er een voorstel gedaan zal worden in de vorm van een wetsvoorstel waarin maatregelen getroffen zullen worden die aspirant-omroepen verbieden om cadeautjes te geven aan mensen die lid worden van die omroep. In de bestaande regelgeving op dit punt zijn ook beperkingen gesteld. Door de A- en B-omroepstatussen te vervangen door een glijdende schaal, zal ook onder de bestaande omroepen een ledenrace plaats gaan vinden. Zien de leden van de fractie van D66 het goed wanneer zij constateren dat de bestaande en beoogde regelgeving op dat punt slechts van toepassing is op aspirant-omroepen en niet op de bestaande omroepen? Zo ja, is de regering het met deze leden eens dat dit een ongelijk speelveld oplevert?

III. De achterdeur

Een visitatieronde die een gele kaart oplevert leidt tot een tweede evaluatie die binnen maximaal 2 jaar moet plaatsvinden, zo begrijpen de leden van de **CDA**-fractie. De regering acht het denkbaar dat die tweede en als regel beslissende evaluatie eerder plaats vindt. De regering noemt als voorbeeld (Handelingen Tweede Kamer 19 maart 2009, nr. 66, blz. 5277) de situatie waarin een omroep verzoekt de tweede visitatie naar voren te trekken. Is het ook denkbaar dat «vanuit de politiek», dus door de minister al dan niet na aandrang vanuit de Staten Generaal zo een eerdere 2e evaluatie wordt opgelegd? Indien de regering meent dat dat moet kunnen, kan zij dan ook aangeven in welke gevallen zij dat tegen de zin van de omroep zou mogen opleggen?

Twee keer geel leidt tot rood, maar de minister bezit ruimte van dit automatisme af te wijken, zo stellen de leden van de **CDA**-fractie vast. Kan de regering voorbeelden geven van situaties waarin hij zich zo een afwijking kan voorstellen?

Voor wat betreft de zogenaamde achterdeur was het commentaar van de Raad van State dat de mogelijkheid tot in trekken van een erkenning motivering in de regelgeving ontbeert als uitsluitend wordt verwezen naar twee negatieve evaluaties op het punt van onvoldoende bijdrage aan de uitvoering van de publieke mediaopdracht op landelijk niveau. Een amendement Van Dam schreef voor dat bij **AMvB** criteria komen op basis waarvan evaluatie van omroepverenigingen plaats vindt. De leden van de **PvdA**-fractie vragen zich af of de regering hiermee de mogelijkheden voor uitstroom voldoende gewaarborgd acht? Wat was de reactie van de regering op aanbevelingen van de visitatiecommissie tot het bepalen van een minimum en maximum aantal omroepen, prikkels voor fusies tussen omroepen en een voorportaal voor nieuwe toetreders?

De Erkenningwet voert de zogenaamde «achterdeurprocedure» in, zo stellen de leden van de **SP**-fractie vast. Daarbij wordt de mogelijkheid geschapen dat na visitatie een omroep een «gele kaart» krijgt en als dat binnen twee jaar nogmaals gebeurt, deze omroep met een «rode kaart» gedwongen wordt het bestel via de achterdeur te verlaten. Deze procedure kan er inderdaad voor zorgen dat omroepen zich beter aan hun oorspronkelijke missie houden. Maar alleen als de minister bereid en in staat is om de visitatiecommissie criteria aan te reiken waarmee een goede beoordeling mogelijk is (zoals ook de Tweede Kamer in een met algemene stemmen aanvaardde motie heeft gevraagd). Is het nu reeds mogelijk inzicht in het gevraagde beoordelingskader te krijgen? De leden van de **SP**-fractie betwijfelen overigens of de «achterdeurprocedure» in de praktijk ook tot gevolg zal hebben dat de achterdeur wordt gebruikt. Er wordt immers voor falende omroepen zoveel ruimte ingebouwd om tijdig het beleid bij te sturen, dat het ondenkbaar is dat een omroep op basis van een «rode kaart» het bestel zal hoeven te verlaten. Kan de regering aannemelijk maken dat dit systeem er wél toe leidt dat omroepen via de «achterdeur» het bestel zullen moeten verlaten? Of is dat eigenlijk ook niet de bedoeling en geldt de procedure meer als stok achter de (achter)deur?

Zou de minister de leden van de fracties van **ChristenUnie** en **SGP** (nogmaals) kunnen uitleggen, hoe nu precies de werking is van artikel 2.33 dat handelt over uittreding van bestaande omroepen uit het bestel indien een omroep het minimaal vereiste ledental dat nodig is om voor een plaats in het publieke bestel in aanmerking te komen niet meer heeft?

IV. Taakorganisaties

Financiering

De leden van de **CDA**-fractie krijgen uit het debat in de Tweede Kamer de indruk dat de regering huiverig staat tegenover het verlangen van Educom het budget tot 90% te borgen. Deze fusieomroep vroeg zulks in verband met de door haar ervaren noodzaak meerjarige afspraken te maken. Die noodzaak vloeit volgens deze omroep voort uit het specifieke karakter van dat deel van de publieke medio opdracht (schooltelevisie, volwasseneneducatie e.d.) dat haar opdracht is. De regering lijkt voor wat betreft schooltelevisie eventueel mee te willen gaan in dit verlangen en te bevorderen dat zulks wordt toegestaan, maar niet voor de overige activiteiten van de Educom. Kan de regering nog eens uiteenzetten welke factoren deze discrepantie verklaren? Ziet de regering elementen in het pleidooi van de educatieve omroep die haar redelijk en aannemelijk voorkomen? Indien deze er zijn kan de regering dan ook aangeven hoe zij in haar relatie tot de publieke omroep nu of op termijn ter zake contact opneemt of stappen overweegt?

De leden van de **VVD**-fractie merken op dat de wet 30% van het budget vrijmaakt voor programmaversterkingstaken. Bij de taakorganisaties NOS RTV wordt dit gesteld op 25%. Waarom wordt hier een afwijkend percentage gebruikt, terwijl dezelfde argumenten worden gehanteerd als voor de omroepverenigingen? De toewijzing van de gelden voor deze taken rust bij der raad van bestuur. Waarom wordt hier niet voor een zelfstandig orgaan gekozen. De raad van bestuur deelt nu zelf het geld uit in concurrentie met de verschillende aanvragers.

De leden van de **SP**-fractie willen graag van de regering een verduidelijking waarom de taakorganisaties verschillend worden behandeld bij het toekennen van het programmaversterkingsbudget? Daarbij wijzen zij met name op het verschil tussen de 90% die NOS RTV vast krijgt en de 70 % waarmee Educom moet opereren. Ook voor Educom geldt immers dat zij langjarige samenwerking moet aangaan, waarvoor budgettaire voorzieningen moeten worden getroffen, terwijl ook veel educatieve programma's vragen om een meerjarige opbouw.

De leden van de **PvdA**-fractie hebben een meer gedetailleerde vraag over de taakorganisaties NOS RTV, NPS en Educom. Kan de regering aangeven welke argumenten ten grondslag liggen aan het verschil in positie tussen deze drie organisaties als het gaat om het aandeel dat door hen is te verwerven uit het programma versterking budget? Wat is deze onderbouwing voor het toekennen van 95 % vast budget aan NOS RTV en 70 % aan Educom?

Visitatie

De omroepen en de taakorganisaties kennen een toets door de evaluatiecommissie voor hun erkenning, aldus de leden van de **VVD**-fractie. De taakorganisatie NOS RTV kent die niet omdat deze bij wet is ingesteld. Bij de taakorganisatie Educom is er wel sprake van dat het oordeel van visitatiecommissie bij de erkenning wordt betrokken en bij NPS niet. De leden van de **VVD**-fractie vragen waarom in deze gevallen 2 verschillende systemen worden gehanteerd.

Bestuurlijke organisatie

De regering is, zo lezen de leden van de **CDA**-fractie, van opvatting dat het schrappen van het benoemingsrecht voor leden van de adviesraad

van de NPS van maatschappelijke en culturele organisaties bijdraagt tot een betere maatschappelijke verankering (Zie Kamerstuk 31 804, nr. 4, p. 8). Kan de regering deze opmerkelijke visie nader toelichten?

Zien de leden van de CDA-fractie het juist indien zij vaststellen dat de regering van opvatting is dat hij een eerste negatieve beoordeling van de NPS programmering de raad van bestuur van de NPS *moet* opstappen en de raad van toezicht ontslagen *kan* worden? Indien zij dit verkeerd hebben begrepen stellen zij het op prijs indien de regering ter zake corrigeert.

De minister kan de raad van toezicht van NPS ontslaan na twee opeenvolgende negatieve beoordelingen door de visitatiecommissie, aldus de leden van de **VVD**-fractie. Waarom wordt niet gekozen voor ingrijpen na één negatieve beoordeling?

NOS RTV wordt verzelfstandigd, zo merken de leden van de VVD-fractie op. Er zijn tal van goede argumenten waarom dit gebeurt. De belangrijkste is de dubbelfunctie van de raad van bestuur. Deze is coördinator en beslist over de verdeling van het geld. Voor een onafhankelijke en objectieve verdeling van de middelen op basis van objectieve argumenten behoort er afstand te zijn. Maar diezelfde raad van bestuur gaat functioneren als raad van toezicht bij NOS RTV. Waarom heeft de regering niet gekozen voor een onafhankelijke raad van toezicht?

Positie NPS

In verband met het belang dat specifieke stromingen in het bestel vertegenwoordigd zijn, vragen de leden van de fracties van **ChristenUnie** en **SGP** aandacht voor de positie van de NPS. Die omroep is er immers voor doelgroepen die elders minder aan bod komen en voor aanvullende programmering, indien nodig. Is het niet zo, dat bij het toelaten van meer omroepen en door het breder programmeren van bestaande omroepen, de «witte vlekken» waarvoor de NPS een taak heeft, verminderen? En zou de taak van de NPS en de daarbij horende zendtijd en middelen niet systematisch moeten worden geëvalueerd?

V. Vooruitblik

Visitatiecommissie publieke omroep

De visitatiecommissie, die in april j.l haar rapport «De Publieke Omroep: het spel, de spelers, het doel» publiceerde, pleit voor een systeem waarin het aantal omroepen aan een maximum is gebonden. De leden van de **SP**-fractie vragen of de regering het zinvolle van zo'n systeem inziet, zowel uit het oogpunt van bestuurbaarheid als van financiering, en zo ja, waarom heeft hij in deze wet zo'n systeem niet geïntroduceerd?

Uit het oogpunt van het terugdringen van overheadkosten zijn de leden van de SP-fractie van mening dat het advies van de visitatiecommissie om de artikel 42.2 (voormalige 39f)-omroepen deels onder te brengen bij bestaande ledenomroepen en voor de rest in één koepel samen te voegen, niet had misstaan in deze wet. Datzelfde geldt voor het doorvoeren van een fusie van de twee educatieve omroepen, waar inmiddels ook twee visitatiecommissies tevergeefs voor hebben gepleit. Wat zijn de argumenten van de regering om hier alles bij het oude te laten?

De visitatiecommissie benoemt een aantal kansrijke elementen voor een betere publieke omroep. Dit zijn de volgende: het bepalen van een minimum en maximum aantal omroepen, vergelijkbare criteria voor nieuwkomers en zittende omroepen, prikkels voor fusies tussen

omroepen, een voorportaal voor nieuwe toetreders en bezinning op ledenaantallen als allocatiemiddel voor zendtijd en budget. Graag vernemen de leden van de fractie van **D66** kort de reactie van de regering op deze aanbevelingen.

In het rapport van de visitatiecommissie o.l.v. dr. Alexander Rinnooy-Kan uit 2004 werd geconcludeerd dat het geheel van de publieke omroep minder was dan de som der delen. De visitatiecommissie o.l.v. mr. Annie Brouwer-Korf adviseerde de publieke omroep het programmeermodel verder te versterken en de gezamenlijke doelstellingen voor netten en zenders te continueren. In het onderhavige wetsvoorstel zijn de doelstellingen van het programmaversterkingsbudget verwijderd. De leden van de D66-fractie vernemen graag van de regering hoe zij de kritiek van de visitatiecommissies hiermee verenigt.

Toekomst publieke omroep

De leden van de **CDA**-fractie hebben met instemming gelezen dat de regering, mede na aanvaarding van moties ter zake, een aantal kwesties die zeker op langere termijn zich blijven aandienen onder ogen wil gaan zien. Dat geldt voor het vervolg op het WRR-rapport over de publieke omroep als bedoeld in de motie-Vendrik (Kamerstuk 31 700, VIII, nr. 55) maar ook voor de koppeling lidmaatschap-gidsabonnement en voor de ledenacquisitie. Kan de regering met name bij deze beide laatste onderwerpen aangeven welke normatieve uitgangspunten zij aan die onderzoeken ten grondslag wil leggen?

Bij het debat over de Mediawet meldde de minister dat initiatieven tot vernieuwing van het omroepbestel vanuit dit bestel zelf naar boven moeten komen, zo memoreert de **VVD**-fractie. Wanneer komt de regering met een eigen visie op het omroepbestel in plaats van 3 aanpassingen van het media beleid?

Door de digitalisering neemt het belang van het ledental en de uitzendingen van de televisie af, zo vinden de leden van de **VVD**-fractie wat is de visie van de regering op de noodzaak van de publieke omroep?

Bij de presentatie van de Mediawetsvoorstellen gaf de regering aan hiermee de modernisering van de Nederlandse mediawetgeving te bewerkstelligen, met name toegespitst op de vereisten van het digitale tijdperk. Tegelijkertijd beoogde de regering hiermee de eigenheid van de NPO voor langere tijd te erkennen en te beschermen zonder ingrijpende hervormingen door te voeren. Voorts zegde de minister toe een voorbereidende verkenning te doen naar de toekomst van de publieke omroep ter uitvoering van de motie Vendrik. Op welke termijn zouden de eerste resultaten hiervan te verwachten zijn en hoe zullen die zich verhouden tot de ingrijpende ontwikkelingen op mediagebied, ook over de grenzen, zo vragen de leden van de **PvdA**-fractie? Eerder toonde de minister zijn betrokkenheid bij de benarde positie van de dagblad pers en hoe verhoudt zich die tot de positie van de publieke omroep?

VI. Overig

Ontwikkeling budgetten publieke omroep

Naar de mening van de leden van de **SP**-fractie is een beperking van het aantal omroeporganisaties niet alleen noodzakelijk omwille van de bestuurbaarheid, maar ook om niet meer geld dan strikt noodzakelijk te besteden aan overheadkosten. Vandaar de volgende vragen:

Is de regering het met de leden van de SP-fractie eens dat het mediabudget in de eerste plaats bedoeld is om er programma's mee te maken?

Kan de regering in dat verband meedelen hoeveel percent van het totale mediabudget nu naar overheadkosten gaat en hoeveel naar het maken van programma's? Kan de regering ons een overzicht verstrekken van de ontwikkeling van beide kostenposten in de afgelopen decennia?

Kan de regering bevestigen dat de erkenning van nieuwe aspirant omroepen negatieve gevolgen heeft voor het programmabudget van de omroepen, zeker als na vijf jaar deze organisaties definitief worden toegelaten?

Deelt de regering de mening van de leden van de SP-fractie dat een toename van het aantal organisaties per definitie tot gevolg heeft dat er méér mediabudget moet worden besteed aan overheadkosten?

Welke middelen staan de minister ter beschikking om de programmabudgetten niet te laten lijden onder de toename van het aantal omroepen? Is het een optie om nieuwkomers eerst onder te brengen bij bestaande omroeporganisaties en pas als ze definitief worden toegelaten een eigen organisatie te «gunnen»?

Kan de regering de leden van de SP-fractie inzicht geven in de negatieve gevolgen die de mogelijke erkenning van Max en Llink én het toetreden van twee aspirant-omroepen zal hebben voor de garantiebudgetten van de bestaande omroepen?

De bestaande omroepen hebben het afgelopen half jaar miljoenen uit hun verenigingsreserves uitgegeven voor ledenwerfacties, geld dat anders was uitgegeven aan programma's. Hun financiële basis is door de acties navenant smaller geworden. Ondanks hun ledengroei dreigt bij de uitbreiding met twee omroepen (Max en Llink) en de komst van twee aspirant omroepen een beduidend lagere uitkering aan (garantie)budget. Is het de regering bekend of alle omroepen deze dubbele financiële aderlating kunnen opvangen? Of acht zij de kans aanwezig dat sommige van hen in financiële problemen gaan komen bij deze uitbreiding van het aantal omroepen?

Positie NOS

Hoewel de erkenning van NOS niet kan worden ingetrokken wordt hier wel een aanmerkelijk lichter regime voorgesteld, aldus de leden van de **VVD**-fractie. Kan de regering toelichten waarom?

College van omroepen

De bestuurlijke organisatie lijkt volgens de leden van de **VVD**-fractie erg te rammelen. De raad van bestuur heeft de regie, bijgestaan door een college van omroepen en gecontroleerd door een onafhankelijke raad van toezicht. Het college van omroepen is slechts een adviesorgaan over het programmabeleid. In feite is het een machteloos adviesorgaan. Waarom worden de belangrijke taken van dit college niet formeel vast gelegd in formele bevoegdheden?

De leden van de fracties van **ChristenUnie** en **SGP** zien graag een toelichting van de minister op de toekenning van het z.g. programmabudget. Naar deze fracties hebben begrepen, zal het college van omroepen gaan adviseren over de wijze waarop dit budget wordt aangewend. Volgens de memorie van toelichting (Kamerstuk 31 804, nr. 33, pag.

10) zou dat echter wat anders zijn dan verdelen. Kan dit nader worden toegelicht? Zijn de te hanteren criteria helder, zodat het college van omroepen onafhankelijk kan aanwenden/verdelen?

Minimum onafhankelijke producties

De Europese richtlijn schrijft een minimum voor van 10% onafhankelijke Europese producties. De Mediawet schrijft sinds 1999 een minimum van 25% voor. De leden van de **VVD**-fractie willen weten waarom deze kop op de Europese richtlijn wordt gehandhaafd.

Lokale omroep

De leden van de **CDA**-fractie hebben er nota van genomen dat de regering en in ieder geval de Tweede Kamer menen dat lokale overheden de lokale omroep moeten financieren. Zij menen kennelijk dat het hier een medebewindsituatie betreft. Ware het dan niet beter om deze verplichting in de wet op te nemen c.q. in een doeluitkering de middelen te fourneren, Brengt de zorgplicht die de nationale overheid ex art. 116 e.v. heeft t.a.v. gemeentelijke beleidsvrijheid niet mee dat een dergelijke onverbloemde aanwijzing zuiverder is dan het dwingend willen opleggen van wat een afweging in autonomie heet te zijn?

Positie kerkelijke omroepen

Een basisbeginsel van onze westerse maatschappij is de scheiding tussen kerk en staat. Is de regering met de leden van de **VVD**-fractie van mening dat die scheiding zeer belangrijk is en tevens moet worden doorgezet in het mediabestel?

De leden van de fracties van **ChristenUnie** en **SGP** ondersteunen het beleid van de regering om zendtijd beschikbaar te stellen via artikel 39f (oud) aan kerkgenootschappen en genootschappen op geestelijke grondslag. Is de regering het in dit verband met deze leden eens, dat een spreken over scheiding van kerk en staat hier niet aan de orde is, omdat deze, ook historisch, te definiëren is als: de kerk oefent geen formele zeggenschap uit in publieke besluitvorming?

Tijdens het debat in de Tweede Kamer dat op 24 maart jl. werd gevoerd, heeft de minister van OCW toegezegd dat de mogelijkheid van integratie van de negen kleine, religieuze publieke omroepen bij één van de reguliere omroepen zou worden onderzocht. Kan de regering de leden van de **D66**-fractie al iets vertellen over de voortgang en de resultaten van dit onderzoek?

Beloningskader

Er wordt een beloningskader vast gesteld voor bestuurders. Waarom wordt dit uitgebreid tot artiesten in de vrije sector (presentatoren, deejays etc.), zo vragen de leden van de **VVD**-fractie zich af?

De minister heeft al eerder aangekondigd dat er een «beloningscode» voor presentatoren en andere programmamakers bij de publieke omroep komt. In de Tweede Kamer zei hij in maart jl. dat deze dit voorjaar zou verschijnen. Is dat nog steeds de bedoeling en zo ja, kan de regering de leden van de **SP**-fractie daarover al nader informeren? Het Commissariaat voor de Media becijferde dat er in 2007 in totaal 44 van deze mensen boven de Balkenende-norm verdienden. Kan de regering een overzicht van deze veelverdieners geven over 2008 en daarbij tevens de artiesten

betrekken die zich via een BV-constructie laten inhuren door de publieke omroep?

Mogen de leden van de fracties van **ChristenUnie** en **SGP** aannemen dat de aangegeven beloning van omroepbestuurders die het maximum zou mogen zijn van het verhoogde ministersalaris nu op het maximum van het huidige ministersalaris wordt gesteld, omdat de voorgenomen verhoging op dit moment niet doorgaat?

Bij de vaststelling van de OCW-begroting 2009 wordt in de brief van de minister van 10 november 2008 (Kamerstuk 31 700 VIII, nr.37, blz.2 e.v.) het mediabudget voor de komende jaren aangegeven. Mogen de leden van de fracties van ChristenUnie en SGP ervan uitgaan dat bij de bepaling van bezuinigingen de komende jaren ook het mediabudget onderdeel van de besluitvorming is en kan daarover al iets naders worden meegedeeld. Kan de regering in haar antwoord ook betrekken wat de Minister van OCW onder «Tot slot» (Zie Kamerstuk 317 000 VIII, nr.44, blz.8). Hoe staat het daar thans mee?

Advisering Raad voor Cultuur

De Raad van Cultuur speelt in de sfeer van het beleid ten aanzien van de publieke omroep een gewichtige rol zeker ook bij de beoordeling van de vraag of een omroep toegevoegde waarde bezit. Het valt de leden van de **CDA**-fractie op dat de Raad ook, een minstens impliciete, visie bezit op het geheel van de publieke omroep die nog al verschilt van die van de regering en de wetgever. De Raad noemt het streven naar een sterkere rol van de omroepverenigingen in de programmering «een terugtrekkende beweging» en «een stap terug». Hij noemt een strakkere centrale regie nodig voor de garantie van hoogwaardig «nieuws en opinie». Hij noemt de huidige legitimatie van de pluriformiteit «onhoudbaar» en poneert een alternatieve vorm van publieke mediaorganisatie (pmo). Het lijkt deze leden van het CDA aannemelijk en op zich ook niet verwerpelijk dat deze fundamentele overtuiging van de Raad mee zijn adviezen kleurt. De vraag is dan wel of de adviespositie van de Raad ter zake van toelating en aansluiting niet nog eens heroverwogen dient te worden. Wat is de opvatting van de regering ter zake? Dat neemt niet weg dat de leden van de CDA-fractie wel degelijk waarde hechten aan de beoordeling van de Raad van de programmering. In dat verband vragen zij het oordeel van de regering over de waarneming van de Raad dat de mogelijke verwatering en vervlakking van de programmering als gevolg van de huidige genremix met name het element *human interest* daarbinnen) zorgelijk is?

In de reactie op de Meerjarenbegroting 2009 – 2013 van de NPO sprak de Raad voor Cultuur bezorgdheid uit over mogelijk terugtrekkende bewegingen van de NPO richting afzonderlijke omroepverenigingen, zo lazen de leden van de **PvdA**-fractie. Een stap terug in de centrale regie zou negatieve effecten hebben op de garantie van kwalitatief hoogwaardig nieuws en opinie producties, volgens de Raad voor Cultuur. Bovendien zouden de activiteiten op de nieuwe platforms niet mogen worden gezien als vrijplaatsen van de afzonderlijke omroepverenigingen in de visie van de Raad. Deelt de regering deze bezorgdheid en de constatering dat de NPO er niet in slaagt over te brengen wat de plannen en posities zijn als het gaat om nieuwe mediadiensten van de omroepen inclusief de NPO? Welke inzet koos de minister in deze bij het overleg met de NPO? Wat is overigens de mening van de regering over het artikel «Google moet in de Mediawet» van Henk Blanken in de Volkskrant van zaterdag 2 mei 2009?

Dossier staatssteun publieke omroep

Gegeven de momenteel nog heersende onduidelijkheid over hetgeen volgens de EU bepalingen wel en niet tot activiteiten met betrekking tot nieuwe media van de publieke mediaopdracht behoort, vragen de leden van de **PvdA**-fractie welke ruimte de minister de NPO geeft om op dat gebied de positie te ontwikkelen? Bestaan geen grote risico's dat marktposities op de tocht komen bij gebrek aan mogelijkheden op dit gebied? Wat is de visie van de regering dienaangaande en op welke termijn is voortgang te verwachten? Zal de regering dan ook ingaan op de positionering van activiteiten door individuele burgers en organisaties die aan te duiden zijn als media activiteiten? Hierbij is bijvoorbeeld te denken aan het «streamen» van eigen filmpjes op een website, maar ook aan YouTube, Google en dergelijke.

Rechtsbescherming en inspraak burgers c.q. leden

De leden van de **CDA**-fractie valt het op dat de regering in de erkenningvoorwaarden bijvoorbeeld t.a.v. ledenomroepen geen eisen stelt die samenhangen met verenigingsdemocratie, klachtenverwerking (van mensen die zich ernstig gedupeerd achten door een uitzending, aansluiting bij de Raad voor de Journalistiek e.d.). Is dat een bewuste keus? Meent de regering dat zulks in strijd zou komen met de vrijheid van meningsuiting en buiten het bereik van beginselen van goed bestuur vallen? Of zijn er andere redenen om hier na te laten dergelijke minimale voorwaarden te stellen?

Met betrekking tot de legitimatie van de omroepverenigingen, vragen de leden van de **SP**-fractie of de regering inzicht kan geven in de mate en de vorm waarin de leden van elk der erkende omroepen anno 2009 in de gelegenheid worden gesteld om periodiek het programmabeleid van hun omroepvereniging te beïnvloeden.

Toezegging

De leden van de **CDA**-fractie nemen deze gelegenheid tevens te baat om de regering te vragen hoe het staat met betrekking tot de nakoming van de toezegging gedaan op 16 december 2008 in verband met de proportionaliteit van het uitzendverbod bij onherroepelijke veroordeling wegens haat zaaien.

Verstrooiing

De leden van de **VVD**-fractie zich af waarom verstrooiing een taak is van de publieke omroep

De voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschapsbeleid,
Dölle

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschapsbeleid,
Warmolt de Boer